

Kenttäraportti

**Havaintoja YYO:n
työllisyysmallityöstä ja
hankkeistuksen tuesta**

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Sisällysluettelo

Alkusanat	1
Laaja työllisyysmallien keruu	2
Työllisyysmallien arviointi	3
YYO:n mallisivusto	3
Keskeiset työllisyyttä edistävät elementit	4
Havaintoja malleista ja suosituksia kehittämistyöhön	5
Havaintoja arviointityöstä ja pohdintaa jatkoon ...	6
Hankehakijan toivelista rahoittajalle	7
Loppusanat	8

Kenttäraportin on koonnut Live-säätiö osana Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskusta ja Yhteiskunnallisten yritysten liike-toimintaedellytysten parantaminen -koordinaatiorahanketta (ESR+ 2023–2027). Julkaisuvuosi: 2026.

Alkusanat

Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen yhtenä tehtävänä on edistää heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllisyyttä. Osaamiskeskus muun muassa kerää, arvioi ja levittää työllistymiseen liittyviä hyviä käytänteitä ja malleja.

Tämän kenttäraportin tavoitteena on tarjota kootusti tietoa YYO:n havainnoista, joita on kerätty laajan työllisyysmallityön ja hankkeistuksen tuen parista.

Työllisyysmallityön havainnot on koottu YYO:n asiantuntijoista koostuvien arviointipienryhmien työn tuloksena. Hankkeistuksen tuen osalta tuodaan esiin rahoituksen hakijoilta nousseita ajatuksia ja toiveita eri alueilta. Kun rahoituksen käytännöt palvelevat toimijoita, saadaan aikaan laadukkaampia hankkeita, jolloin pääasiallinen tavoite eli työllisyys saavutetaan paremmin.

Laaja työllisyysmallien keruu

YYO on kartoittanut noin 2000 mallia eri lähteistä.

Kartoituslähde	Tarkempi raja
Kohdennettu kartoitus	Yhteisötalouden toimijoiden haastattelut
Rakennerahastokausi 2014–2020	Valittu työllisyyttä edistävät hankkeet (850 kpl)
Innokylä	Valittu työllisyyttä edistävät hankkeet (350 kpl)
Verkostot	YYO:n toimijoiden omat verkostot
Avoin haku	Verkkosivujen, tapahtumien ja uutiskirjeiden kautta
Social innovation match (SIM) -tietokanta	Euroopan alueen sosiaalisten innovaatioiden tietokanta, EU-komission rahoittama (200 kpl)
European Network of Work Integration Social Enterprises (ENSIE) -tietokannat	Eurooppalainen tietokanta työllisyyttä edistävästä hankinnoista & Successful B2B partnerships (Buy WISEly) – Työnantajayhteistyön tietokanta
Social Enterprises and their Ecosystems in Europe	Maaraportit

Työllisyysmallien arviointi

Kartoitetuista malleista tarkempaan arviointiprosessiin on otettu noin 300 mallia. Mallit ovat yksittäisiä toimintamalleja, liiketoimintamalleja sekä alueellisia ja kansallisia malleja.

Arviointi on toteutettu osaamiskeskuksen asiantuntijoiden muodostamissa pienryhmissä. Arvioinnin tukena on arviointityökalu, jonka osa-alueet ovat:

Arvioitavuus	Yhteiskehittäminen	Innovatiivisuus	Vaikutukset
Kustannustehokkuus	Skaalautuvuus	Muutospotentiaali	Liiketoimintapotentiaali

YYO:n mallisivusto

Arviointiprosessin lopputuloksena kymmeniä vaikuttavia ja innovatiivisia malleja on kuvattu osaamiskeskuksen nettisivuille. Mallisivuston tavoitteena on rohkaista toimijoita hyödyntämään työllisyysmalleja ja jalostamaan niitä eteenpäin.

Tutustu malleihin: yyo.fi/tyollisyysmallit.

Keskeiset työllisyyttä edistävät elementit

Malleista on analysoitu työllisyyttä edistävät keskeiset ja toistuvat elementit.

Yhteistyö

Toimijoiden tai eri sektoreiden välinen yhteistyö, joka tuottaa lisäarvoa. Kehittämisessä hyödynnetään esimerkiksi julkisen sektorin, yhteisötalouden, oppilaitosten, työnantajien/yritysten ja kohderyhmän potentiaalia.

Työnantajayhteistyö

Työnantajan tarpeiden kartoittaminen ja niihin vastaamaan pyrkiminen. Työllistämiseen tähtäävää tukea, esim. tiedon antamista, asenteisiin vaikuttamista, apua tukien hakemisessa, tukea työyhteisöille ja työllistyjille.

Osaamisen kehittäminen

Osaamisen, taitojen ja kyvykkyyksien kehittäminen, tunnistaminen ja tunnustaminen muodollisessa tai epämuodollisessa oppimisympäristössä. Voi olla myös ammattilaisten tai mallin hyödyntäjien osaamisen kehittymistä.

Osallisuuden edistäminen

Henkilö kokee kuuluvansa johonkin/joukkoon ja saavansa arvostusta. Hänellä on mahdollisuus vaikuttaa ja saada aikaan muutoksia omassa elämässään ja yhteisössään.

Yksilöllinen tuki ja ohjaus

Ammattilaisen tuki työllistyjän työelämävalmiuksiin ja työllistymiseen ja/tai työyhteisön vastaanottokykyyn. Räätelöity ohjaus ja tuki vastaa tarpeeseen ja on oikea-aikaista. Voi olla yksilö- tai ryhmämuotoista.

Toimintakyvyn vahvistaminen

Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja kognitiivisen toimintakyvyn vahvistaminen. Pystyvyys, hyvinvointi ja osallisuus vahvistuvat.

Havainnot malleista ja suosituksia kehittämistyöhön

Suoria havainnot malliaineistosta ja suosituksia jatkoon, jotta pääasiallinen tavoite eli työllisyys saavutettaisiin paremmin.

Yksilön valmiuksia parantavat mallit ovat enemmistössä.
Kohderyhmä ei välttämättä ole mukana kehittämistyössä.

Kohderyhmän mukanaoloa kehittämistyössä tulisi vahvistaa. **Yksilöön keskittyvien kokeilujen rinnalle tarvitaan myös rakenteellisten ratkaisujen kehittämistä** ja uusien työpaikkojen luomista.

Työnantajien ja työyhteisöjen valmiuksien kehittäminen on vähemmistössä.
Eivät välttämättä mukana kehittämistyössä.

Työnantajien ja työyhteisöjen mukanaoloa kehittämistyössä tulisi vahvistaa sekä yhteiskehittämisen että **uusien työpaikkojen luomisen** näkökulmasta.

Monet mallit ja/tai hankkeet samantyyppisiä ja pistemäisiä.
Mallien skaalaamiseen on käytänteitä, mutta skaalaamista tapahtuu harvoin.

Tietoisuutta aiemmin kehitetystä sekä laajaa yhteistyötä tulisi lisätä.
Kehitetyn **juurruttamista ja integrointia** olemassa oleviin rakenteisiin vahvistettava.
Myös pelkästään skaalaamiseen varattua rahoitusta tulisi lisätä.

Havainnot arviointityöstä ja pohdintaa jatkoon

Arviointipienryhmien havainnot haasteista, jotka vaikeuttavat mallien käyttöönottoa, jatkokehittämistä ja skaalaamista.

Tiedon saatavuus ja laatu vaihtelevat malleittain/hankkeittain.

Loppuraportit eivät välttämättä ole helposti saatavilla. Myös kirjoitus- ja kuvausosaaminen vaihtelee.

Tuovatko uudistunut Innokylä tai tuleva HankeTuutti-tietopalvelu helpotusta tähän?

Konkretian puute erityisesti toiminnan kuvaamisessa.
Hyvä ei erotu malleista/hankkeista tarpeeksi.

Kehittäjien tulisi vastata "mitä tehdään" -kysymyksen lisäksi myös kysymykseen "miten tehdään" (esim. työote, menetelmät).

Mitkä tekijät lopulta ratkaisivat mallin toimivuuden?

Toiminnan tulosten, vaikutusten ja vaikuttavuuden arvioinnin puute.

Esimerkiksi hankeajan rajallisuus haastaa juurrutuksen ja vaikuttavuuden arviointia. Vaikuttavuusperustaisuutta tulisi lisätä, jotta mallien arviointi ja skaalaaminen helpottuvat.

Miksi malli tai sen osia kannattaa ottaa käyttöön?

Hankehakijan toivelista rahoittajalle

YYO on toteuttanut useita kymmeniä hankkeistukseen liittyviä tapahtumia ja lisäksi yksilöllisiä hankesparrauksia. Haluamme nostaa esille näissä tilaisuuksissa noussutta palautetta, jonka avulla esimerkiksi elinvoimakeskukset voivat kehittää käytäntöjään entistä paremmiksi.

1 Aiemmin kehitetyn hyödyntäminen

Kaivataan selkeää ohjeistusta siitä, miten jo aiemmin kehitettyä saa ja voi hyödyntää. Millainen skaalaaminen on uutuusarvoa tuottavaa?

2 Aikataulujen ennakoitavuus ja yhteensovittaminen

Toivotaan pidemmän tähtäimen hakujaksosuunnitelmia ja riittävän pitkiä hakujaksoja. Lisäksi keskustelua elinvoimakeskusten, työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden välillä toivotaan lisättävän, jotta hakijoiden on aidosti mahdollista tehdä yhteistyötä näiden tahojen kanssa.

3 Hakuinfojen sisältöjen kehittäminen

Hakuinfoja pidetään ehdottoman tärkeinä. Infoihin toivotaan lisää kansankielisyyttä, ymmärrettäviä ohjeita ja rautalankaa. Konkreettisia esimerkkejä kaivataan erityisesti onnistuneista hankkeista, sanamuotoiluista, osallistujamääristä, mittareista ja niin edelleen.

4 Ohjeiden yhteismitallisuus rahoitusasiantuntijasta riippumatta

Ohjeiden yhteismitallisuutta toivotaan niin alueiden välillä kuin alueen sisälläkin.

5 Aikaraja maksatuksiin

Myös rahoittajan puolelle toivotaan aikarajaa maksatuksiin. Monille hakijoille viivästykset maksatuksissa ovat hankalia.

Loppusanat

Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen työ mallien ja hankkeistuksen tuen parissa osoittaa, että työllisyyden edistämiseksi kehitetään jatkuvasti uusia ratkaisuja, mutta toisaalta vaikuttavien käytäntöjen tunnistamisessa, juurruttamisessa ja skaalaamisessa on merkittäviä kehittämistarpeita.

Erityisesti kannustamme kaikkia osapuolia kiinnittämään enemmän huomiota tuloksista ja vaikutuksista viestimiseen. Työllisyyttä edistävien hankkeiden ja toimenpiteiden tuloksista tulisi olla kattavampaa tietoa julkisesti saatavilla.

Kenttäraporttia voivat hyödyntää niin mallien kehittäjät kuin toteuttajatkin sekä rahoittajat ja päättäjät osana omaa kehittämistyötään.

Toivomme, että raportin havainnot herättävät keskustelua, tukevat päätöksentekoa ja ennen kaikkea kannustavat hyödyntämään olemassa olevia työllisyyttä edistäviä ratkaisuja rohkeasti uusissa yhteyksissä.

Kiitos!